

عدالت ترمیمی با نگرش نوین در دادرسی کودکان و نوجوانان

نویسنده :

نفیسه جلالی

عدالت ترمیمی با نگرش نوین در دادرسی کودکان و نوجوانان

سرشناسه	: جلالی، نفیسه، ۱۳۶۳ -
نویسنده و نام پدیدآور	: عدالت ترمیمی با نگرش نوین در دادرسی کودکان و نوجوانان/ نویسنده نفیسه جلالی.
مشخصات نشر	: گرگان: تنعیم، ۱۳۹۵
مشخصات فیزیکی	: ۱۸۰: وزیری
شابک	: 978-600-7413-40-1
وضعیت فهرست‌برداری	: فیا
نویسی	
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: عدالت ترمیمی -- ایران
موضوع	: اجرای عدالت کیفری کودکان و نوجوانان -- ایران
موضوع	: نوجوانان همکار -- ایران -- خدمات اجتماعی
موضوع	: نوجوانان همکار -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	: قربانیان جرم و جنایت -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۶۸۸/۶۸۴۴ HV
رده بندی دیویی	: ۶۸/۳۶۴۰۹۵۵
شماره کتابشناسی	: ۴۳۱۶۸۳۳
ملی	

نویسنده:	 نفیسه جلالی
طراحی جلد و صفحه آرایی:	 مجتبی خست
نوبت چاپ:	 اول
مشخصات ظاهری:	 ۱۷۳ ص
قطع	 وزیری
شمارگان:	 ۵۰۰ جلد
شماره شابک	
نشر:	 تنعیم/مجنونی ۹۳۵۳۷۸۴۷۱۶
قیمت:	 ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
	فصل اول : تبیین مفاهیم و پیشینه تاریخی
۳	مبحث اول- بین مفاهیم.....
۳	گفتار اول- مفهوم عدالت.....
۳	بند اول-تعریف عدالت.....
۶	بند دوم-انواع عدالت.....
۸	بند سوم- قلمرو حقوق و عدالت.....
۹	گفتار دوم- مفهوم عدالت ترمیمی.....
۱۳	بند اول- تعریف عدالت ترمیمی.....
۱۶	بند دوم- اصول عدالت ترمیمی.....
۱۶	الف- تعدی و تجاوز جرم نسبت به مردم و روابط میان فردی.....
۱۷	ب- تعهدات ناشی از تعدی و تجاوز.....
۱۷	ج- اصلاح امور به عنوان اصلی ترین تعهد.....
۱۸	بند سوم- اهداف عدالت ترمیمی.....
۱۹	الف- تصمیم گیری توسط افراد متأثر از جرم.....
۲۰	ب- اثر التیام بخش و دگرگون ساز عدالت ترمیمی.....
۲۲	ج- کاهش احتمال وقوع جرایم بعدی.....
۲۳	بند چهارم- ایرادات حقوقی وارده بر عدالت ترمیمی.....
۲۶	گفتار سوم- مفهوم دادرسی ترمیمی.....
۳۰	گفتار چهارم : مفهوم دادرسی کودکان و نوجوانان.....
۳۰	بند اول- مفهوم کودک و نوجوان.....
۳۱	الف- یافته های تجربی پیرامون مفهوم کودک و نوجوان.....
۳۲	ب- تشخیص بلوغ و کودکی از نظر حقوق دانان.....
۳۴	ج- مفهوم کودک در اسناد بین المللی حقوق بشر و حقوق سایر کشورها.....
۳۵	د- مفهوم کودک در حقوق اسلام و ایران.....
۳۵	ر- مفهوم کودک در حقوق ایران.....

بند دوم- مفهوم فرآیند دادرسی منصفانه کودکان و نوجوانان:	۳۹
مبحث دوم: پیشینه تاریخی:	۴۱
گفتار اول: تاریخچه عدالت ترمیمی:	۴۱
گفتار دوم- تاریخچه دادرسی ترمیمی:	۴۸
بند اول- تاریخچه دادرسی ترمیمی در پرتو نظام های دادرسی:	۴۹
الف- سیستم دادرسی اتهامی:	۴۹
ب- سیستم دادرسی تحقیقی:	۵۰
ج- سیستم دادرسی مختلط:	۵۰
د- سیستم دادرسی اسلامی:	۵۰
بند دوم- تاریخچه دادرسی ترمیمی در پرتو تاریخ تحولات حقوق کیفری:	۵۱
الف- مکتب عدالت مطلق:	۵۱
ب- مکتب کلاسیک:	۵۱
ج- مکتب نئوکلاسیک:	۵۱
د- مکتب تحقیقی یا اثباتی:	۵۲
و- مکتب دفاع اجتماعی:	۵۲
ه- مکتب دفاع اجتماعی نوین:	۵۳
گفتار سوم: تاریخچه دادرسی کودکان و نوجوانان:	۵۳

فصل دوم: علل گرایش و پاسخ های عدالت ترمیمی به همکاری اطفال

مبحث اول- علل گرایش به سمت عدالت ترمیمی:	۵۷
گفتار اول- از عدالت کیفری تا عدالت ترمیمی:	۵۸
بند اول- عدالت ترمیمی فرایند محور:	۵۹
بند دوم- نگرش دوم نتیجه محور:	۶۰
گفتار دوم- ایرادات وارد بر عدالت کیفری سنتی:	۶۰
گفتار سوم- نقش بزه دیده در عدالت ترمیمی:	۶۲
بند اول- پیامدهای بزه دندگی:	۶۴
بند دوم- حقوق و نیازهای بزه دیدگان:	۶۶
بند سوم- بزه دیدگان و نظامهای عدالت:	۶۷
گفتار چهارم- رویکرد دادرسی ترمیمی در حقوق کیفری ایران:	۶۸
گفتار پنجم- الگوهای عدالت ترمیمی:	۷۲

۷۳	گفتار ششم - بازپروری قضایی
۷۴	مبحث دوم - پاسخهای عدالت ترمیمی به بزهکاری اطفال
۷۷	گفتار اول - تدابیر ترمیمی پیش از محاکمه
۷۷	بند اول - سپردن طفل به والدین، سرپرست یا مؤسسات خصوصی و اجتماعی
۸۰	بند دوم - آزادی تحت مراقبت
۸۱	بند سوم - کنترل قضایی
۸۳	بند چهارم - بایگای کردن پرونده کیفری (تعلیق تعقیب)
۸۷	بند پنجم - اخطار یا تذکره
۸۹	گفتار دوم - تدابیر ترمیمی پس از محاکمه
۸۹	بند اول - حکم برنامه رفتار
۹۱	بند دوم - حکم ارجاعی
۹۳	بند سوم - حکم والدینی (parenting order)
۹۴	بند چهارم - حکم به جبران خسارت
۹۶	بند پنجم - خدمات عام المنفعه
۹۹	بند ششم - تعلیق اجرای مجازات
۱۰۳	بند هفتم - معافیت از کیفر و تعویق صدور حکم
۱۰۴	بند هشتم - تدابیر تنبیهی - ترمیمی در لایحه دادگاه اطفال و نوجوانان
۱۰۶	بند نهم - حبس در منزل

فصل سوم: جلوه ها و نمودهای دادرسی ترمیمی اطفال

۱۱۱	مبحث اول - دادرسی ویژه کودکان و نوجوانان
۱۱۲	گفتار اول - جایگاه حقوقی بزهکاران و نوجوانان
۱۱۴	گفتار دوم - کودکان و نوجوانان موضوع دادرسی ویژه کودکان و نوجوانان
۱۱۴	گفتار سوم - قواعد بنیادی و اساسی در دادرسی اطفال
۱۱۵	بند اول - بازداشت متهم نوجوان
۱۱۶	بند دوم - دادرسی
۱۱۶	الف - اصل برائت
۱۱۷	ب - اصل تناسب جرم و مجازات
۱۱۸	ج - ضرورت دوری از برجسب زنی
۱۱۸	د - حق داشتن وکیل یا مشاوره حقوقی

۱۱۹	و- حق حضور والدین در جلسه دادرسی.....
۱۱۹	ه- محدودیت در توسل به مجازات.....
۱۱۹	بند سوم- مرحله صدور حکم.....
۱۲۰	گفتار چهارم - رویکردهای مختلف در دادرسی کودکان و نوجوانان.....
۱۲۰	بند اول- مدل بهزیستی یا خدمات اجتماعی.....
۱۲۰	بند دوم- مدل قضایی و قانونی.....
۱۲۱	بند سوم- مدل عدالت.....
۱۲۲	گفتار پنجم- دادرسی اطفال و نوجوانان در ایران.....
۱۲۲	بند اول- قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴.....
۱۲۴	بند دوم- قانون تشکیل دادگاه اطفال بزهکار ۱۳۳۸.....
۱۲۶	بند سوم- قانون مجازات اطفال و نوجوانان.....
۱۲۶	مبحث دوم- انواع کودکان و نوجوانان موضوع حمایت در فرآیند دادرسی منصفانه.....
۱۳۰	مبحث سوم- وجوه تمایز دادرسی اطفال بزهکار از دادرسی بزرگسالان.....
۱۳۱	گفتار اول- تفاوت در پاسخ یا واکنش (ضمانت جرا).....
۱۳۱	بند اول- ارزش ها و فرضیات.....
۱۳۴	بند دوم- اهداف اجرایی.....
۱۳۵	بند سوم- اولویت های عملی.....
۱۳۷	گفتار دوم- تفاوت در مبنا (اصلاح بزهکار).....
۱۳۷	بند اول- ارزش ها و فرضیات.....
۱۳۹	بند دوم- اهداف اجرایی.....
۱۴۱	بند سوم- اولویت های عملی.....
۱۴۲	گفتار سوم- تفاوت در هدف (افزایش امنیت عمومی).....
۱۴۲	بند اول- ارزش ها و فرضیات.....
۱۴۴	بند دوم- اهداف اجرایی.....
۱۴۵	بند سوم- اولویت های عملی.....
۱۴۷	نتیجه گیری.....
۱۵۰	پیشنهادهای.....
۱۵۳	فهرست منابع.....

مقدمه

با عنایت به تجارب حاصله در دو قرن گذشته در نا کار آمدی مبارزه با بزهکاری از طریق اعمال نظام عدالت کیفری مبتنی بر سزادهی و باز پروری، از سال ۱۹۸۰ میلادی رویکرد جدیدی با فلسفه و دیدگاه خاص خود، تحت عنوان عدالت ترمیمی پا به عرصه وجود گذاشت. به لحاظ بدیع بودن موضوع عدالت ترمیمی از یک سو و به چالش کشیدن عدالت کیفری سنتی از سوی دیگر، مورد توجه صاحب نظران علوم جنایی، قانونگذاران کشور های مختلف و اسناد منطقه ای و بین المللی برای مهار پدیده بزهکاری قرار گرفت. عدالت ترمیمی، رویکردی نوین در پاسخ به جرم و به دنبال مشارکت دهی داوطلبانه و فعال کلیه سازمانداران در فرآیند تصمیم گیری میباشد. با آنکه روزگاری بزه دیدگان در حل و فصل اختلافات خود با بزهکاران نقش فعالی داشتند، با بوجود آمدن دولتها، رفته رفته به سمتی رفتند. عدالت ترمیمی، بر آن است که جایگاه واقعی بزه دیدگان را ارتقاء بخشد و در واقع عدالت ترمیمی در صدد ایجاد توازن بین نگرانی های بزه دیده و جامعه محلی است. این نظریه در ابتدا در حوزه اطفال مطرح شد و سپس نسبت به بزرگسالان نیز تسری یافت. در واقع این رویکرد نسبت به بزه کاری اطفال، پاسخهای مناسبتری ارائه می دهد. در جهت باز پروری آنها تلاش می نماید. در کشور ما، ایران، علیرغم وجود محدودیت ها و موانع فراوان و همچنین وجود دیدگاه کیفر مدار، میتوان به پیش نویس قانون دادگاه اطفال و نوجوانان به عنوان تلاشی در جهت پذیرش نگرش ترمیمی اشاره نمود. در واقع میتوان گفت، عدالت ترمیمی، مناسبترین قلمرو اعمال خود را در قبال بزهکاری اطفال یافته است و از طریق مسئول کردن طفل بزهکار و آشتی دادن او با شخص بزه دیده، صلح و آشتی را به جامعه باز گرداند. مسئولیت پذیری در بزهکار، وی را در راه رسیدن به توافقی ترمیمی با بزه دیده و ایفاء تعهدات ترمیمی خود تشویق می نماید. با عنایت به این که نظام کیفری ایران نظامی فقهی - عرفی است که در آن احترام با افراد و رعایت شان و کرامت شرکت کنندگان در فرآیندهای ترمیمی، تشکیل می دهد و به توجه با ظرفیتهای

فراوانی که در استفاده از ساز و کارهای ترمیمی در نظام کیفری ایران وجود دارد. می توان به امکان تکمیل هر یک از این دو نظام معتقد بوده در این پایان نامه به تبیین رویکرد ترمیمی در راستای آشکار نمودن نفوذ و ظهور این رویکرد در نظام کیفری ایران خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی: عدالت ترمیمی، بزه دیده، بزهکار، دادرسی

www.ketab.ir